

ТОНГ ЮЛДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 12 (66241)
2000 йил 23 март.

Сотувда эркин нарҳда

КИМ СЕВМАЙДИ БУ ГҮН - НАВРҮЗНИ?

Бугун қаяққа қараманг, байрам шодиёнаси, байрам кайфияти. Кимдир кексароқ момосини кўргани шошган, яна кимдир устозини... Хуллас борлиқдаги бугунги гўзаллик одамларнинг гўзал фазилатларини ҳам оширган.

Бундан уч йил аввал она юртим Жиззах диёрида Наврўзи оламни кутиб олардим. Болаликнинг шўх-шодон даврлари орда қолди. Қадрдон даргоҳ - Шарқшунослик Олийгоҳининг талабаси бўлдим. Турли миллат вакиллари бўлган корейс, япон, ҳинд, турк, рус, араб тенгдошларим даврасида уч йилдан буён Наврўзи оламни қувонч билан кутиб оламиз. Бизга таълим бераётган америкалик устозимиз миллий таомимиз бўлган - сумалак, ҳалимни ўзларининг айрим таомларидан-да хуш кўрадилар. Миллий байрамимиз Наврўзи олам дўстларимиз кўнглида ҳам ажиб кўтаринкилик уйғотиши уларнинг ҳар бир сўзларидан сезилади. Наврўз шодиёналарининг гувоҳи бўлар

эканман, беихтиёр ҳаёлим Жиззах томон ошиқади. Арнасоининг кенгликлариди кўпқари чопиб юрган тенгдошларимни, дошқозонлар бўйида алёрлар айтиб, сумалак пишираётган момола-римни, ким ўзарга варрак учираётган болажонларни яна бир бор қўмсайман. Ўзбек миллий курашини дунёга танитаётган жаззахлик полвонларни юрт деб, унинг равнақи дея ёниб яшаётгани кўз олдимга келаверади. Фориш, Бахмал, Зомин, Ғалларол туманидаги меҳнаткашларнинг Наврўз тилаги ҳам - юртга тинчлик, хотиржамлик, тўкин-сочинлик тилаш.

Қадрдон даргоҳим бағрида турли тилларни ўзлаштираётган дўстларим ҳам барча байрамлардан-да Наврўзни севишади. Чунки Наврўз ҳар бир дилга яшариш бахтидек ажиб нур олиб киради!

Азиз укажонлар! Ўйнанг, кўлинг, ўз Она юртингизнинг урф-одатларини ҳурмат қилинг!

Шарофиддин РИСКҮЛОВ.

Етакчилар ёздилар

СОҒЛОМЛИК-ПОЛВОНЛИК

Мактабимизда «Соғлом танда- соғ ақл» шиори остида спорт мусобақаси ўтказилди. Унда ўқувчилар ўзларининг чаққон ва эпчилликларини кўрсатишиб «Кўл тўпи» ва «Баскетбол» турлари бўйича вилоят мусобақасига йўлланма олдилар.

Бундай муваффақиятларда устозлари И.Одамов, М.Ибрагимов, М.Жуманиёзов, И.Собировларнинг хизматлари катта бўлди.

Айни кунларда туманда биринчиликни олган ёш спортчиларимиз вилоят спорт мусобақаларига қизгин тайёргарлик кўришмоқда.

Зухраҳон МАТРАСУЛОВА,
Хоразм вилояти, Янгиариқ
туманидаги А.Қодирий номли
мактабнинг етакчиси.

ЎЗ УЙИНГНИ ЎЗИНГ АСРА!

Мактабимизда 5-«А» ва 5-«Б» синф ўқувчилари ўртасида «Ўз уйингни ўзинг асра» мавзусида мусобақа бўлиб ўтди. Унда маҳалла фаоллари, ота-оналар вакиллари ҳам иштирок этдилар.

Мусобақа иштирокчилари тинчлик-осойишталик, аҳиллик ҳақида алоҳида тўхтадилар. Турли хил оқимларга кўшилиб қолиш ҳолларининг ёмон оқибатлари ҳақида баҳс-лашдилар.

Катталар эса ўзларининг қимматли фикр ва мулоҳазалари билан ўқувчилар кўнглига йўл топа билдилар. Бу каби тадбирлар атрофга диққат кўзи билан қарашга ундайди. Ўз маҳалласига муҳаббат, садоқатини оширишга хизмат қилади.

Ғулмоқдир СОТҚИНОВ,
Фарғона вилояти, Тошлоқ
туманидаги 41- мактабнинг
етақчиси.

ЙИЛ БОШИ ТИЛАГИ

-Сиз қаяқдан биласиз, бобо,
Аралашманг ёшлар ишига.
Кийгани бўз, егани тузми,
Қоплатгани мисми тишига?

Сизга нима, тинч кўйинг энди,
Хўроз қичқирганда тунми, тонг?
Аралашманг, билмайсиз!..
-Тентак,
Сендан яхши билди бобонг!

Бермоқчимас шу бобонг озор,
Ҳатто чумоли-ю чивинга.
Бу оламни айлашиб бозор
Яшашсин дер беғам, беғина.

Хазон бўлиб қолмасин гиёҳ,
Деб бобонгдек аста кўй оёқ.
Ахир эрта зўр дарахт бўлғай
Худди бугун суқилган таёқ!..

«Жонли бежон бўлмасин», - дейди,
«Тўқилмасин, сўлмасин», - дейди.
«Бошинг эгик, гуноҳкор юрак
Лахта қонга тўлмасин», - дейди.

Ҳеч гап эмас эмиш аслида,
Барин топтаб, бир-бир емирмоқ.
Ҳатто хазон-армон фаслида
Бол симириб осон семирмоқ...

Лек кўзинг оч, бизлар учун ҳам
Бобонг дейди: -Бордир «буюк»лар!
Кўрсатувчи бизга кучин ҳам
Юрак- бағри қора куюклар...

Чунки бобонг кўп яшаб кўйган
Кўлмак кўрса этингин ечиб.
Гоҳ шонни, гоҳ жонидан тўйган,
Яланг оёқ қир, қиров кечиб.

Қандай ёмон танни ғам кўймоқ,
Кейин чуқур ҳаялга чўймоқ.

Муҳаррир минбари

Шаҳид кетган дўстларин кўмсаб,
Кечалари аста кўз юммоқ...

Кийинини осон қил унинг,
Кўксини тоғ- осмон қил унинг!
Кўксингга кўл кўйиб, болажон,
Ҳаётингга посдон бил уни!

Файз- барака ёдусидан бой-
Бобонг билан чароғон уйинг.
Ҳалолликдан ҳузур топган жой-
Фаровондир маҳалла- куйинг.

Сен бобонгнинг ёшини яшаб
Юрмоқ-чун ҳам тингла бобонгни.
Аралашса «ёшлар иши»га
Юрагингдан англа бобонгни!..

Бир мактабдан икки хабар

БИЗГА КЕНГ ВА ЁРУФ КУТУБХОНА КЕРАК

Ассалому алайкум, тахририят ходимлари. Мен Андижон туманидаги 4-ўрта мактабнинг 11-синф ўқувчисиман. «Тонг юлдузи» газетаси менинг энг севимли газетам. Нафақат мен, балки мактабимиздаги барча ўқувчилар бу газетани севиб, қизиқиб ўқишади. Фақат биргина муаммо бизни қийнайди. Мактабимиз кутубхонаси кичкина бўлганлиги учун китоб, газета ўқишга кирган ўқувчилар сиқилишиб, баъзида сизмай ҳам қолишади. Қанийди катта кутубхонамиз бўлса-ю, мазза қилиб китоб ёки газета ўқисак!...

Мухтасар ҚИРФИЗОВА

ТАШАББУС

Мактабимизда дам олиш зали бўлиб, бу ерда ўқувчилар дарсдан бўш пайтларида китоблар олиб ўқишади. Кутубхоначи опамиз Раъно Ботировна ўқувчиларни китобга бўлган қизиқишларини ҳисобга олиб, ҳар бир ўқувчига уйдан бир-иккитадан китоб олиб келишни айтганларида бу фикр барчага маъқул бўлди. Эндиликда мактаб кутубхонаси кўплаб бадий ва қизиқарли китобларга тўлди. Биз биламизки, китоб инсонларни фикрлашга, билимли ва зиёли бўлишга ундайдиган ягона омилдир. Қолаверса, китоб дўконларидан китоб сотиб олишга ўқувчиларда моддий эҳтиёж доим ҳам бўлавермайди. Шунинг учун бу ташаббус барчага ёқди.

10-«А»ГА ФАХРИЙ ЁРЛИҚ

Мактабимизда синфдан ташқари ишлар жуда яхши йўлга қўйилган. Кунни кеча кимё фанидан 10-«А» ва 10-«В» синф ўқувчилари ўртасида қизиқарли беллашув бўлиб ўтди. Ўқувчилар томонидан тайёрланган «Олов пурковчи аждар», «Ҳалокатга учраган кема» тажрибалари томошабинларда катта қизиқиш уйғотди. Ҳакамлар ўқувчилар маданияти, нутқи ва саҳнадаги эркинликларини ҳисобга олиб баҳоладилар. Беллашувда 10-«А» синф ўқувчилари ғолиб, деб топилди. Уларга мактабнинг маънавий ишлар ташкилотчиси Баҳодир Тўхтаев фахрий ёрлиқ топширди.

*Марғуба ҲАЙИТОВА,
Бухоро вилояти*

*Ғиждувон туманидаги
49- мактабнинг 8-«В» синф ўқувчиси.*

ГЎЗАЛ МАСКАН

Бизнинг мактабимиз қишлоқдаги энг катта мактаблардан ҳисобланади. Мактаб атрофи гулзор ва боғлардан иборат. Бу гулзор ва боғларни мактаб ўқувчиларининг ўзлари парваришлайди. Директоримиз Расул ака Қодиров бизга табиатни севиш ва қадрлаш ҳақида кўп гапирди. Кунлар исий бошлаши билан атроф янада кўркамлашади. Бизнинг меҳнатимиз ҳам кўпаяди. Ўтган якшанба кунни биз мактаб боғларидаги дарахтларга ишлов бериб, муҳофазалаш мақсадида оқладик. Атрофни чиройли қилиб тозаладик ва майдонларни экинга тайёрлаб қўйдик. Биз мактабимизни гўзал масканга айлантирамыз!

*Биз ёш дарахтларга
Ўғит солиб турамыз.
Ёш кўчатлардан биз
Катта боғлар қурамыз.*

*ҲАКИМА НУРМАТОВА,
Фарғона вилояти, Олтиариқ
туманидаги 6- мактабнинг
7-«Б» синф ўқувчиси.*

ПОРЛАЙВЕР, «ТОНГ ЮЛДУЗИ»М!

«Тонг юлдузи» газетасини ҳар гал қўлимга оларканман, энг яқин дўстимни учратгандек хурсанд бўлиб кетаман. Ҳа, чиндан ҳам у кўпгина тенгдошларимнинг чин дўстига айланиб қолган. Чунки улар бу газета орқали шеър-у мақолаларини, ўзлари гувоҳ бўлган турли саргузашт ва воқеаларни бошқа ўртоқлари билан муҳокама қиладилар. Шу орқали ўзларига дўст орттирадилар.

Мен ҳам газетга мактуб йўллагандим. Ўтган сонларнинг бирида мақоламни ўқиб, жуда хурсанд бўлдим. Бундан ташқари, ҳозирги куннинг долзарб муаммоларидан бири бўлган ёнғин ҳавфсизлиги ҳақидаги мақолани ўқиб, уйдаги ўйинқароқ болаларга бефарқ бўлмаслик кераклигини англадим. Чунки кўпчилик ёнғинларнинг сабабчилари болалар бўлаётган экан. Бу ҳақда мактаб ўқувчиларига тушунтириш ишлари олиб борилса. Ёнғинга қарши турли тадбирлар ўтказилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Мактубим сўнггида «Тонг юлдузи» саҳифаларида янада қизиқарли ва долзарб мақолаларни кўпроқ берилишини ёзмоқчиман. Бизга ўхшаган билимга чанқоқ ёшларни маънавий онгини ўстиришда чарчаб толмагин, деймиз.

*Аҳрор АҲМЕДОВ,
Тошкент шаҳар, Собир Раҳимов
туманидаги 11-мактабнинг 8-синф
ўқувчиси.*

«Тонг юлдузи»га

БИЗ УЧРАШДИК

Файзулла Хўжаев номли 248-мактабда она тили ва адабиёти ўқитувчиларининг семинари бўлиб ўтди. Унда Мирзо Улукбек туманининг барча адабиёт муаллимлари қатнашдилар.

5-«Б» синфида Муҳаммад Алининг «Гумбаздаги нур» достонини ўқувчилар яхши ўзлаштирганларини намоён қилдилар. Муаллима Ш.

Хусанбоева ёш авлодга маънавий билим бериш билан бирга ахлоқ ва одоб, миллий қадриятлар, урф-одатларни ҳам сингдириб бораётганидан воқиф бўлдилар.

Бир мактабдан икки хабар

«ТЎКИЛГАН ТУЗ ДЕГИН ХОЛАМ БИБИНИ»...

Мактаб ўқувчилари иштирокида истиқлол фидоийларини улуғлаш ниятида тадбир бўлиб ўтди. Уни она тили ва адабиёт муаллимаси Муҳаррам Мирбобоева ташкиллади. Айниқса Усмон Носирнинг ҳаёти ва ижоди кенг ёритилди. Ўқувчилар шоирнинг шеърларини завқ билан ўқидилар.

6-синф ўқувчиси Хуршида Боймирзаеванинг куйидаги шеъри бунинг исботидир:

*Тўкилган туз дегин холам Бибини,
Ўзгасмас ўз дегин холам Бибини.
Кўзинга кўз тумор бўлай, меҳмоним
Усмонсиз йўқ дегин холам Бибини...*

Маъмура МАДРАҲИМОВА.

КИМ ЎЗАРГА КИЙИНМОҚ КЕРАКМИ?

Салом, ўқувчи тенгдош! Сиз билан ўртоқлашмоқчи бўлган мавзуим мактаб формаси ҳақида. Кўпчилик мактабга форма керакмас, биринчи ўринда ўқиш-ку, дейишади. Лекин мен бу фикрга қаршиман. Сабаби, мактабда форма бўлмаса ким ўзарга кийинмоқ бошланади. Ахир бу ўқувчилар ўртасида келишмовчиликни бошланиши эмасми? Ўқувчилар ўқишдан кўра кийим ҳақида кўпроқ баҳлашмайди-ми?

Шундай экан, мактаб формаси албатта керак. Мактаб формаси ўғил-қизларни ўқувчи эканлигини кўрсатиб турувчи асосий либос ҳисобланади.

Азия ўқувчилар! Мактаб даврида ўқувчилик формасини киймоқ ҳам ғанимат. Мактаб остонасини тарк этганимиздан сўнг яна уни қўмсаб қолмайлик.

*Нигора ХОЛИСБОВА,
Тошкент шаҳар, Низомий номли 214-
мактабнинг 11-синф
ўқувчиси.*

БИЛАҒОН БОЛАЛАР ДИҚҚАТИГА!

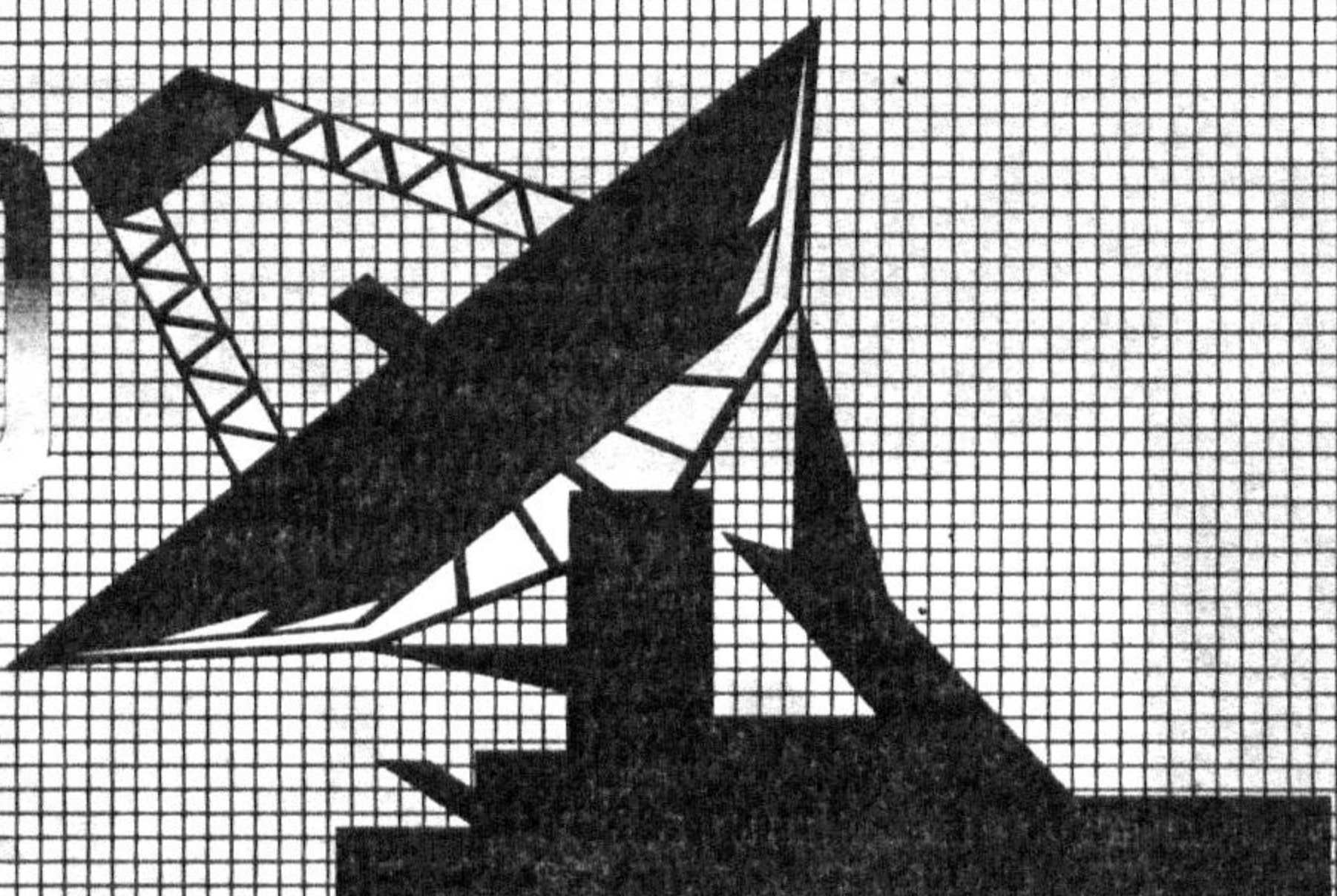
Сиз «Тонг юлдузи» газетаси саҳифаларида учрайдиган хатоларни албатта топиб, бизга ёзиб юборинг. Чунки атайин билагон ва топагонлигингизни синаш мақсадида ҳарфлар тушириб қолдирилади ёки қўшиб қўйилади. Тиниш белгилари ўз ўрнида ишлатилмайди...

Мақсадимиз: билимли бўлинг. Чунки осмонни юлдузлар, ерни эса билимчилар беклар.

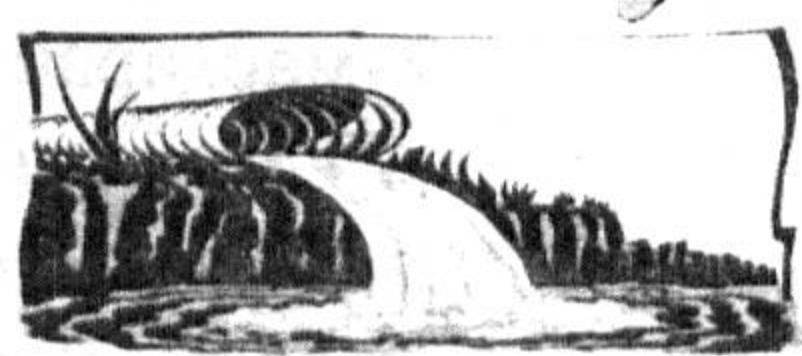
Сизнинг «Тонг юлдузи»нгиз.

ДУНИЁДАГИ ДАВАЛАЛАР

Мозамбикдаги сув тошқини

Мозамбик. Мана, бир неча ҳафтадан бери Африка қитъасининг Жануби-Шарқида жойлашган Мозамбик давлатидаги сув тошқини фожиали оқибатларга олиб келмоқда. Ҳинд океани соҳилида жойлашган бу мамлакатнинг ҳудуди 800 минг квадрат километрдан каттароқдир. Мозамбикда 16 миллион аҳоли яшайди. Расмий маълумотларга қараганда табиий офатдан жабр чеккан аҳоли бир неча миллион кишини ташкил этади, ҳозиргача олинган маълумотларга кўра 2000 киши қурбон бўлган, 1 млн. киши бошпанасиз қолган. Мозамбик Президенти Чиссано жаҳон ҳамжамиятидан ёрдам сўради. Сув тошқини юз берган ҳудудларда турли хил эпидемик касалликлар тарқалмоқда. Шу кунларда Италия, Франция, Португалия, Жанубий Африка Республикаси, Германия, Бельгия каби давлатлардан инсонпарварлик ёрдамлари келмоқда. Шунингдек, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳам Мозамбикка озиқовқат, дори-дармон, иссиқ кийимлар масаласида катта ёрдам бермоқда. Минг афсуски, 17 йил давомида фуқаролар урушини бошидан кечирган Мозамбик халқининг бошида бу каби офатлар ҳам бор экан. АҚШ ҳукумати Мозамбикдаги табиий офатдан сўнг унинг қарзларидан бутунлай воз кечди.

Жаҳоннинг бўлажак йирик банклари

Германия. Германиянинг энг йирик банкларидан бўлмиш Дойче банк ва Дрезден банкларининг бирлашиши натижасида 16 минг иш ўрни қисқарди. Бу икки банкнинг бирлашиши, уларнинг жаҳоннинг энг йирик ва салмоқли банкларидан бири бўлиб қолишига замин яратди.

Исроилнинг ҳарбий аёллари

Исроил. Исроил аёллари ҳарбий маҳорат ва жисмоний куч жиҳатидан эркеклардан ҳеч ҳам қолишишмайди. Чунки, Исроилда ватан учун ҳарбий хизмат аёллар учун ҳам мажбурийдир. Аёллар бир ярим-икки йил давомида ҳарбий хизматни ўтайдилар, эркеклар эса уч йил мобайнида хизмат қиладилар. Ҳозирда Исроил армиясининг 9 фоизини аёллар ташкил этадилар. Айни вақтда Исроил армиясида аёллардан 2 киши генералдир, бир қанча кўмондон ва бригада генераллари ҳам мавжуд. Исроил армиясининг ҳар уч офицеридан биттаси аёл кишидир. Исроилда аёл ҳарбийлари 45 ёшдан истеъфога чиқишади. Исроилнинг контрразведка, десант кучлари ва қўл жангида ҳам аёллар жуда кўп.

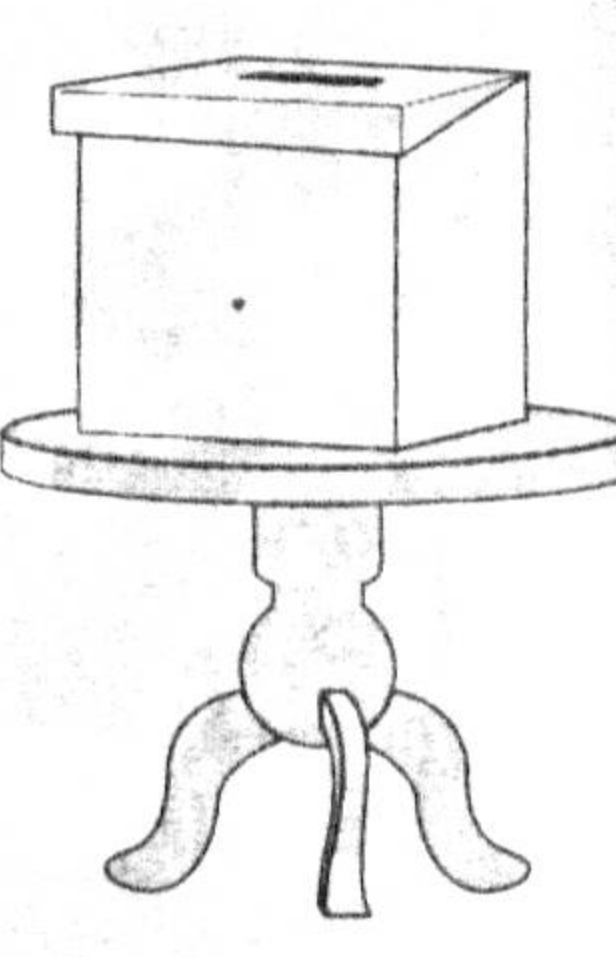
Котил қўлга олинди

Чеченистон. Россия ҳарбий кучлари чечен жангариларининг дала кўмондони Салмон Радуевни қўлга олдилар ва у хунрезликлари учун ҳарбий суд олдида жавоб бериши керак. Шу мақсадда Радуев Москвага олиб келинди. Россияда жиноятчиларга нисбатан ўлим жазоси йўқлиги туфайли, Салмон Радуев 25 йил ёки умрбод қамоқ жазосига маҳкум этилади. Шу кунларда Россия ҳарбий кўшинлари ҳозирда чечен жангарларига қарши асосан ҳаво кучлари орқали зарба бермоқдалар.

Президентликка номзодлар

Анжкланд

Вашингтон. Шу кунларда АҚШда 2000 йил, 7 ноябрда бўлиб ўтадиган Президент сайловларига якуний номзодларни танлаш ўз ниҳоясига етди. Унга кўра, ҳозирда АҚШнинг бош вазири Альберт Гор ва собиқ Президент Жорж Бушнинг ўғли кичик Жорж Буш Президентлик учун ўзаро кураш олиб бордилар.

НАТО сари

Иттилиш

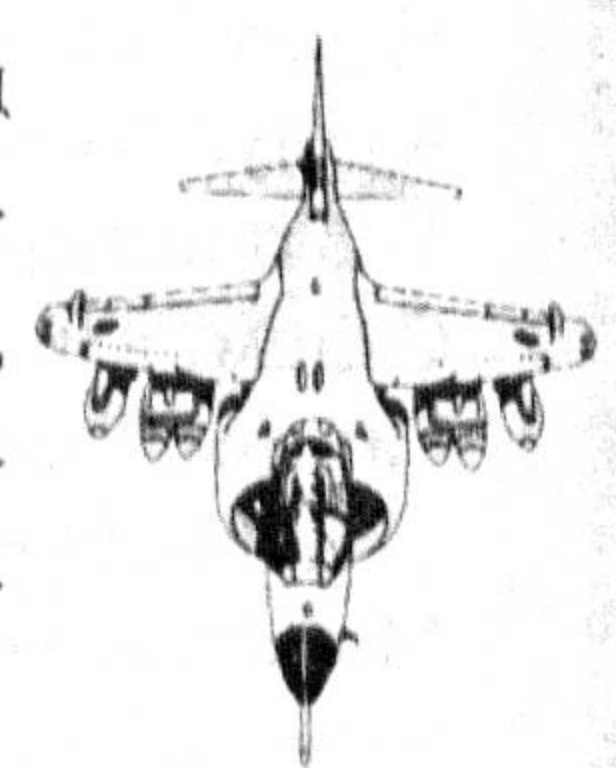
Москва. Россия Президенти вазифасини бажараётган Владимир Путин Буюк Британия телекўрсатувларига берган жавобларида Россиянинг НАТО-Шимолий Атлантика Ҳарбий Иттифоқига тенг ҳуқуқли асосда аъзо бўлиши мумкинлигини айтди. Россия ҳамда НАТО ўртасида 1997 йилнинг май ойида имзоланган тинчлик аҳдномаси мавжуд. Тарихга «Париж тинчлик битими» номи билан кирган ушбу халқаро ҳужжатда Россия билан НАТОнинг ўзаро муносабатларининг асослари белгилаб олинган. Аммо, «Париж» тинчлик шартномасининг амалда бажарилишида олға силжишлар сезилмаяпти. Бунга сабаб, Болқон муаммолари, айниқса, Косово масаласи ҳамда Шимолий Кавказдаги танглик бўйича Россия ва НАТОнинг бир-бирига зид бўлган қарашларидир.

Яқин Шарқдаги кескин

Вазият

Яқин Шарқ. Исроил ҳамда Ливан ўртасидаги кескин вазият ҳамон сақланиб турибди. Бир неча кун аввал Исроил ҳарбий ҳаво кучлари Ливан жанубида жойлашиб олган «Ҳезболлоҳ» жангариларининг истеҳкомларига тинимсиз қақшатқич зарба берган эдилар. Ливан жанубидаги вазият февраль ойидан бери анча нотинч бўлиб турибди. Орадан ўтган бир ярим ой вақт мобайнида 20 та ҳарбий хизматчи нобуд бўлган, тинч аҳоли орасидан ҳам жабрланганлар бор, ҳарбий ҳаракатлар оқибатида 3 та электростанция бутунлай вайрон қилинган.

Афгон аёлларининг

аянчли қисмати

Афғонистон. Аёл киши ҳаётда кўпгина машаққатлар чекиши етмагандай, Толибонлар уларга нисбатан ваҳшийларча муносабатда бўлмоқдалар. Толибонлар аёлларни ўғирлаб, Покистонга қул сифатида сотадилар. Улар хоҳлаган пайтда аёл кишини мажбурлаб, ўзларига никоҳлаб оладилар. Бу каби манфур кимсаларни эркек деб аташга ҳам хазар қилади киши.

Мурсаи қаласлар...

Аёлларни, айниқса ёш қизларни хўрлаш ҳолати Ҳиндистонда ҳам кўп учрайди. Баъзи қишлоқларда ҳали балоғатга етмаган қизларни 8-10 ёшидаёқ зўрлаб, турмушга берадилар. Агар бу кимсалар ўзларидан кейин соғлом авлод қолдиришни истасалар, бундай жоҳилликдан қайтишлари керак.

Саҳифани ўз мухбиримиз ШОҲРУҲ КАРИМБЕКОВ тайёрлади.

НАВРЎ

Мактаб саҳнаси

Қатнашувчилар:

1. Наврўзой.
2. Хумо қуши.
3. Пахтаой.
4. Масҳарабозлар (иккита)
5. Фасллар: баҳор, ёз, куз, қиш.
6. Бошқарувчилар:
 1. Бошқарувчи- Наргиза.
 2. Бошқарувчи- Раъно.
7. Бойчечак.
8. Қалдирғоч.
9. Қашшофлар, кичкинтой, ширинтойлар.

2-масҳарабоз

(Гуллаган ўрик шохини ва оқ харир дуррани ёпқичга ўраб олиб кириб келади, ҳовлиқиб:)

Тонгда миниб Фирқўкка,
Учиб кетгандим кўкка.
Ишонаверинг бизга,
Бориб етдим юлдузга.
Таклифнома етказдим,
Баҳорой-ҳам Наврўзга.
Ўтириб олиб чўкка,
Мингаш,- дедим Фирқўкка.
Наврўз минди ийманиб
Баҳорой ҳам минг ёниб,
Жар солиб бор осмонга
Қамчи босдим Саманга!
Икковин олиб келдим
Хоридим, толиб келдим.

(Масҳарабоз ёпқични очади, ўрик шохи билан дуррадан бошқа ҳеч нарса йўқлигини кўрганлар кулади, 1-масҳарабоз тилини чиқариб эрмаклайди).

Шунда муждаци велосипедда кириб келади.

Муждаци:

Хушxabар, ҳа! хушxabар!
Жуда зўри, бу сафар!
Дўстларим, тинглаб қолинг!
Даврани кенгроқ олинг,
Кўриб кўйсинлар ҳамма,
Мана, телеграмма!

1-бошқарувчи:

(Телеграммани олиб ўқийди.)

Биз фасллар ва Наврўз
Тезда етиб борамиз.

1-масҳарабоз:

Келаяпти, ҳа! Келаяпти!
Менга эшитилаяпти!
Энг олдинда баҳорой,
Юртимга бериб чирой.

2-масҳарабоз:

(Қалпоқчасини ерга ташлаб устига чиқиб)

Ҳа! Ҳа! Ростдан келаяпти!
Менга кўринаяпти!
Баҳор, ёз, куз анчаси!
Санаб кўрсам қанчаси!
Рост-да, қараб кўринг-чи,
Баҳорой-да биринчи
(Меҳмонлар кириб келади. Наврўзой йўқ. Ҳамма қарсақ чалиб қутиб олади.)

Баҳорой:

Салом азиз болалар!
Боғда гулу лолалар
Салом, йигит ва қизлар!
Шакардан ширин сўзлар.
Кичкинтой- ширинтойлар:
Хуш келибсиз, Баҳорой!
Кувноқ даврага чирой!

1-кичкинтой:

Салом, қиш, куз, ҳамда ёз!
Хуш келдингиз, қандай соз!
Хўп безанган саҳнамиз
Ўйин тушиб ҳаммамиз.
Ёруқ қилайлик тунни
Кутайлик янги кунни.

(Кўшиқ, ўйин, пиёдаларда сумолак

Наврўз байрамига хос безатилган саҳна. Бир ёнда оппоқ бўлиб гуллаган ўрик дарахти.

Ўзбекистон Мадҳияси жаранглайди, карнай-сурнай овозлари остида парда очилади, баҳор валси оҳанглари жўрлигида.

1-бошқарувчи:

Мустақил элимизда
Бугун Наврўз байрами.
Кувончлар дилимизда
Шодон ўтсин ҳар дами.

1-2-бошқарувчи:

Салом ота-оналар!
Хуш келибсиз болалар!

2-бошқарувчи:

Бугун шодон дилингиз,
Яна кувончга тўлсин.
Наврўз-янги кунингиз,
Қутлуғ-муборак бўлсин.

1-2-бошқарувчилар:

Салом, азиз болалар!
Таъзим, ота-оналар!

1-бошқарувчи:

Мана даврамиз катта,
Хурсанд-шодмиз, албатта.
Наврўзни олқишлайлик,
Меҳмонларни қутлайлик.
(Баҳор, Наврўз ҳақида кўшиқлар ва шеърлар)

6 та ўқувчи Наврўз сўзини
1 тадан ҳарфини кўрсатиб,
ҳар бир ҳарфга тўртлик айтишади.

Наво дилларни эркалар,
Майсаларни еллар силар.
Атроф яшил бўз
кийибди,
Қаранглар, Наврўз
келибди.

Ақл етмас табиатнинг

ишига,
Завқ бағишлаб деҳқонлар
юмушига.

Харир ўраб, Боғи-Эрам
турибди,
Юртимга Наврўзи-олам
келибди.

Ватан-она қутиб ол

Наврўзингни,
Кўм-кўк либосдаги келин ҳам
қизингни,

Давра қуриб Наврўзни
олқишлайлик,
Шодиёнадир кўнгилларни
хушлайлик.

Рўшнолик диллар қувончи,
Ҳам адолат байрами.
Мустақиллик тенглик, дўстлик
Ҳам саодат байрами.

Дилларга илҳом бағишлаб
Бир ширин сўз келибди.
Даврамизни кўп олқишлаб
Ширин Наврўз келибди.

Ўлкамни ўраб ўрик гулига
Айланиб у табиат булбулига.
Тошириб дарё сувини, Наврўз
келибди
Кўз-кўзлаб лола гулни Наврўз
келибди.

Замон-замон бизнинг замон
Бугун Наврўз байрами.
Атлас кийган қизлар ҳам шод
Шод йигитлар шудами.
Азиз дўстлар, барчангизнинг
байрамингиз муборак!
Рўёбга чиқсин албат

ТУЛДАСТАСИ

улашилади.)

1-масҳарабоз:

Тўхтанлар, ҳой! Тўхтанлар!
Бошқа гапга ўтманлар!

Ушалгандек армонлар,
Жам бўлибди меҳмонлар.
Майли кутманг бошқани
Лекин Наврўзой қани?

(Ҳамма саросимада.)

Баҳорой:

Бизлар сал олдин келдик,
Бирга ўйнайлик дедик.
Барча кутган янги кун.
Келар экан, ўтгач тун.
(Саҳна ёришиб, қуёш чиққандек бўлади. Наврўзой саватча билан саҳнага кириб келади.)

1-кичкинтой-ширинтой:

Хуш келибсиз, Наврўзой!
Озод юртимга чирой!

Масҳарабозлар:

Салом жажжи укажон!
Келаркансан-ку, ҳамон!

2-бошқарувчи:

Қаранг ҳамма келибди,
Даврага файз кирибди.
Қизиқ суҳбат қурайлик,
Ўйин-кулги қилайлик.

1-ўқувчи:

Эритиб қишнинг қорини,
Елдириб тез тулпорини,
Сайратиб шўх булбулини,
Кўз-кўзлаб лола гулини.
Шўх сози, Наврўз келибди.

2-ўқувчи:

Ўрикнинг оқ гулбаргига,
Пушти ранг суриб гул лабига
Ошириб инсон меҳрини,
Фош этиб кўнгил сирини,
Дил рози, Наврўз келибди.

3-ўқувчи:

Байрамдир дилнинг қувончи
Муҳаббат тилин тилмочи,
Қитиқлаб булбул тилини,
Эркалаб гуллар дилини,
Хўп нози Наврўз келибди.

2-масҳарабоз:

Барчасига мен рози.
Бор-ку тошу-тарозу
Дўстларим, қуруқ гапнинг,
Кўпидан яхши ози.
Ростин айтсам ўзим бор,
Наврўз, сизга сўзим бор.
Тарк қилганман уйқуни,
Пичоқ суякка етди,
Қистай бериб ҳар куни,
Жонимга тегиб кетди.
Йўқ деманг, Наврўз, келинг,
Ёлғиз сизга арзим бор,
Битта «Ширибом» беринг,
Шу дўстимдан қарзим бор.
(Масҳарабозни кўрсатади.)

*(Наврўз «Ширибом» беради.
«Ширибом»ни ўзи еб, қогозини дўстига узатади.)*

1-кашшоф:

Илтимос бор, Наврўзим,
Қаерларда бўлдингиз?
Ўзлаб беринг, дил розин,

Нималарни кўрдингиз?

Наврўзой:

Кўп бўлди саёҳатда,
Совға олиш- одат-да,
Унутмадим сизларни,
Барча ўғил-қизларни.
(Саватдан совға олиб болаларга улашади)

Кашшофлар:

Раҳмат, сизга Наврўзой!
Доим бўлинг саҳий, бой!

Наврўзой:

Бу йил ажиб йил бўлди,
Ютуқларга мўл бўлди,
Шунинг учун азизлар,
Қалблар қувончга тўлди.
Дунё қилмоқда ҳавас,
Кўчада юрса Дамас.
Кўнгилга солар тугён,
Тико-ўзбекча қуён.
Нексия бўлса янги кун,
Учар чиқармай тутун.
Ютуқлар буюк, азим,
Исботи бор ҳар сўзим.
«УзДЕО»нинг олдида,
«Жигули» қилди таъзим.
Бироқ кичик заминда,
Кўп иш эмас изинда.
Россияда суиқасд,
Думачилар баланд-паст,
Америка қилар хуруж,
Ироқда тинмас уруш.
Афгонларда чигал иш,
Халққа солмоқда ташвиш.
Африкада кўплар оч,
Шундаймасми, Қалдирғоч?
Жуда кўп гап жаҳонда,

Энди сизлар томонда,
Айтинг, қандай янгилик?
Кулоқ солиб тинглайлик.

Пахтаой:

Асқар тоғдан баланд дону пахтамиз,
Мустақиллик халқимизнинг бахтимиз,
Хирмон уйдик вафо қилиб ваъдага,
Миллион-миллион тонна пахта Ватанга.

Хумо қуши:

Олтмишдан ошибди қутлуғ ёшингиз,
Доим нур сочсин меҳр қуёшингиз.
Юртбошимиз сизда буюк саҳоват,
Тарихни ўрган,-деб этдингиз даъват.

Мозийдан гапирай, гал менга энди:

Кўп кўрдим мардликка қодир элларни.
Алпомиш, Ойбарчин, ҳам Мангуберди,
Фарғоний, Бухорий, Қодирийларни.

Темур бобом руҳи бўлсин мардона,
Навоий вориси халқим ижодкор.
Эркин ёш авлодим, омадинг бисёр,

Сеникидир бу обод ва озод диёр.

Қалдирғоч:
Боқий назокату, софлик булоғи,
Оқшом ободлиги, кундуз чироғи
иффат посбонлари, нафислик боғи,

Олов чехралару, кўзлар қароғи,
Айёмингиз қутлуғ, азиз аёллар!
Сизга омад, соғлиқ, турфа аёллар!

1-бошқарувчи:

Мақтаниш ёд мезбонларга,
Сўз берайлик меҳмонларга.

Баҳор:

Менман йилнинг чечаги,
Фасллар келинчаги.
Мен билан далаларга,

Деҳқон чигит тикади.
Мен билан болаларга,
Қирлар лола тутати.
Оппоқ ўрик гулимга
Ошиқ бўлар булбуллар,
Наврўз чиқар йўлимга,
Яйрар қувноқ кўнгиллар.

Ёз:

Болалар бор бир жаҳон,
Илҳомим оширади.
Мактабларда имтиҳон,
Мен билан топширади.
Шарқироқ сой бўйида,
Оромгоҳлар қўйнида,
Тўймай атрофга боқиб,
Қувнаб, гулханлар ёқиб,
Учрашамиз албатта,
Бўлар зиёфат катта.

Куз:

Олтин фасл номим бор,
Ҳавас қилар гулбахор.
Мен билан етилади,
Сўлим боғларда анор.
Пайкалларда «оқ олтин»,
Мен келганда очилар,
Мен билан мактаб олди,
Шўх болаларга тўлар.
Барча қилади ҳавас,
Бошланар мактабда дарс.
Сентябрнинг нурли,
Қуёши ҳам мендадир.
Ишларим кўпдир турли,
Улгурмайман, негадир.
Баъзан бевақт келиб қиш,
Орттиради кўп ташвиш,
Ҳар ким ўз вақтин билса,
Бўлар эди улуг иш.

Қиш:

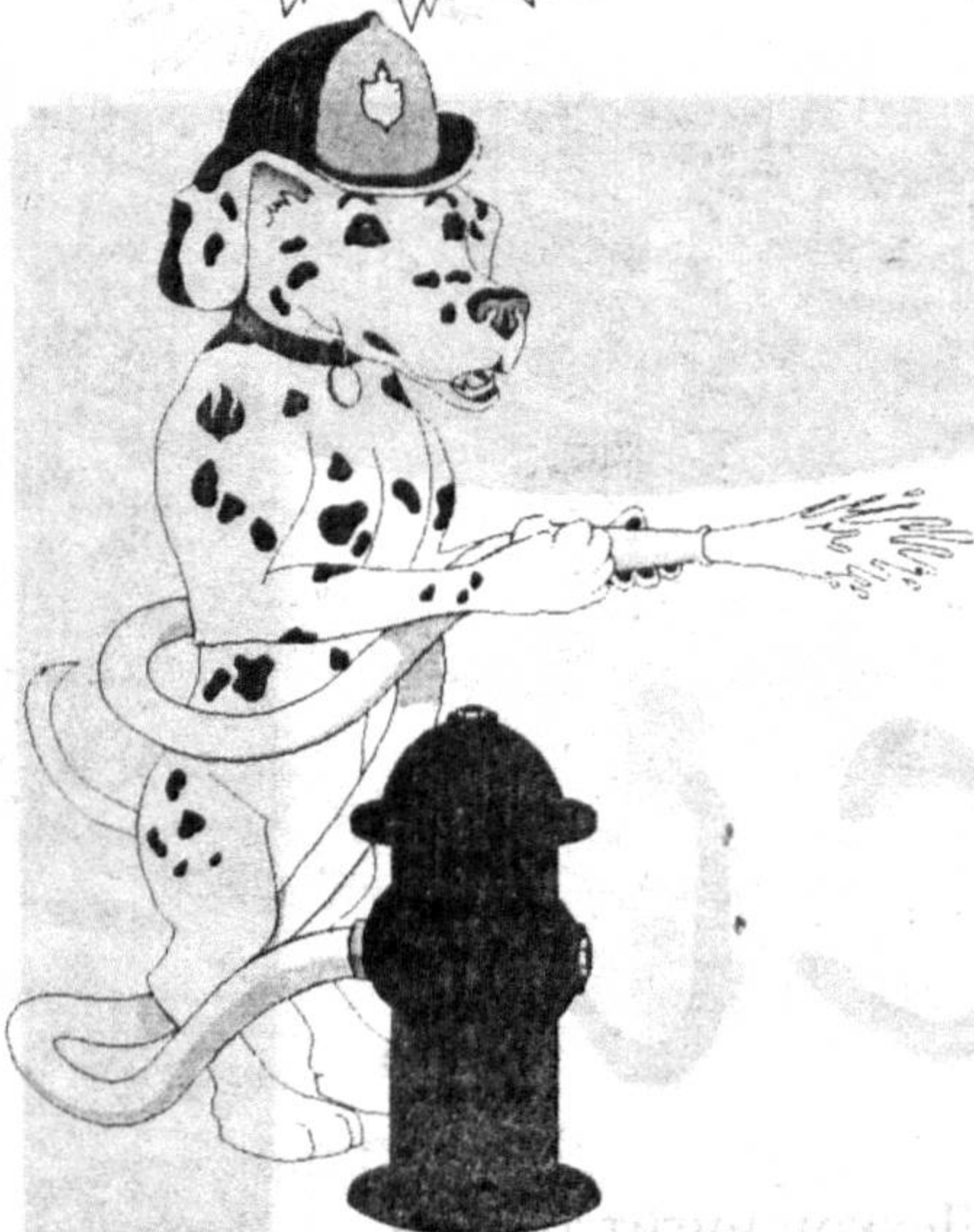
Меҳмонлар кўп гап айтди,
Ёз кетиб, куз ҳам қайтди.
Изгиринли бўлсам ҳам,
Ёқаман болаларга.
Оппоқ пўстин бир олам,
Бераман боғ-тоғларга.
Узоқ кўм-кўк ўрмондан,
Олиб келаман арча.
Ўйнаб чиқар армондан,
Янги Йил куни барча.
Наврўзой:
Ўйин давом этаверсин,
Байрам шодон ўтаверсин.
Авжга минсин яллалар,
Ўйинга тушсин болалар,
Бироқ кўчай мақсадга,
Яқин кўшни мактабга,
Таклиф қилганлар бизни.
Кутмоқда ҳаммамизни,
Рухсат беринг борайлик,
Улар кўнглин олайлик.
Соғ бўлинг ўғил-қизлар!
Хайр, энди азизлар!

*Ҳамма хайрлашади.
Мактаб мадҳияси ижро этилиб парда ёпилади.*

А. ЖУРАЕВ,

Хужабод туманидаги
16-мактаб директори,
Халқ таълими аълочиси

2000 йилнинг ўтган икки ойи давомида Тошкентда 304 та ёнғин содир бўлиб, ундан келган моддий зарар 2989715 сўмни ташкил этади. Бўлиб ўтган ушбу ёнғинларда 10 киши ҳалок бўлиб, 9 киши куйиш жароҳатини олган.

Азиз болажонлар! Биз ёнғиндан сақлаш бошқармаси ходимлари ёнғинни олдини олиш учун телекўрсатувлар, радиоэшиттиришлар, газеталарда мақолалар, мурожаатномалар, эслатмалар ёзишимизга қарамай, барибир ёш болаларнинг ўйинқароқлиги туфайли ёнғинлар

Ўт ўчиргичлар-бошланиб келаётган ёнғинларни бартараф қилишга мўлжалланган техник мослама. Ташқи кўринишига ва ўт ўчириш маҳсулотларининг турига қараб, ўт ўчиргичлар кўпikli, углекислотали, кукунли, аэрозолли ва яна бир қанча турли бўлади.

Ўт ўчириш маҳсулотининг етказиб берилишига қараб ўт ўчиргичларни тўрт гуруҳга бўлишимиз мумкин:

-заряд компонентларининг кимёвий реакцияга киришиши натижасида ҳосил бўлган газ босими орқали етказиб бериш;

-ўт ўчиргичда жойлаштирилган маҳсус баллондан узатиладиган газ босими орқали етказиб бериш;

-ўт ўчиргичга олдиндан жойлаштирилган газ босими орқали етказиб бериш;

-ўт ўчириш маҳсулотининг ўз босими орқали етказиб бериш.

Кўпikli ўт ўчиргичлар (асосан ОХП-10 русумли ўт ўчиргич) таркибига кимёвий кўпик ёки механик ҳаволи кўпик (ҳаво, азот) кирди. Кўпikli ўт ўчиргичлардан электр манбаларида содир бўлган ва кимёвий таркиби ёнишга ёрдам берадиган моддаларни ўчиришдан ташқари, ҳамма турдаги бошланғич ёнғинларни бартараф этиш учун ишлатилади. Кўпikli ўт ўчиргичлар иккига бўлинади:

- ишқорий қисми-маълум миқдорда кўпиртириш моддаси (РАС русумли пастаси ёки карбоксиметилцеллюлоза) қўшилган иккиуглекислосоданинг NaHCO_3 сувли

ҲАЛОВАТИНГИЗ ЙЎҚОЛМАСИН!

содир бўлмоқда.

2000 йилнинг 1 март куни шаҳримизнинг Мирзо Улуғбек тумани, Тома кўчаси, 22-уйда ёнғин содир бўлиб, унинг натижасида 5 кв.м. майдондаги бостирма тагида хашак ёнган. Уй эгалари буни ўз вақтида сезиб қолишган ва ўтни ўчиришган. Ёнғинни келиб чиқишига сабаб 54-ўрта мактаб ўқувчиси Козимхон Аҳмаджоновнинг олов билан ўйнаши бўлган.

2 март куни М. Улуғбек тумани, Ломоносова кўчаси 82-уйда ҳам болаларнинг олов билан ўйнаши оқибатида ёнғин содир бўлиб, 40 кв.м. майдондаги ошхона ва ҳаммомнинг шифт қопламаси ёнган.

4 март куни Юнусобод тумани, 10-даҳа, 2-уйнинг олдида қурилиш вагончасининг ички қопламаси 12 кв.м. майдонда ёнган. Ёнғин сабабчилари яна болалар.

5 март куни С. Раҳимов тумани

Мардона кўчаси 23-уйда ҳам болаларнинг олов билан ўйнашлари натижасида 23-уй олдида ахлат ёнган. Ёнғин ўз вақтида ўчирилмаганида уй ҳам ёниши мумкин эди.

8 март куни соат 20дан 19 дақиқа ўтганида Яққасарой тумани, Муқимий 1-тор кўча, 1-сонли уйда ёнғин содир бўлган. Соат 20дан 25 дақиқа ўтганида ўт ўчирувчилар етиб боришди. Ёнғин 21дан 44 дақиқа ўтганида ўчирилди. Унинг оқибатида 8 хонадоннинг том қурилмалари ва уй жиҳозлари 450 кв.м. майдонда ёнган. Унинг келиб чиқиш сабаби аниқланмоқда.

Яна шу куни Чилонзор тумани, 2-даҳа, 50-уйда ҳам ёнғин содир бўлиб, оқибатда 5 кв.м. майдонда уй жиҳозлари ёнган. Ёнғинни ўчириш вақтида Сидоров Геннадий Григорьевичнинг жасади топилган. Яна уй эгаси А. В.Шишкина ва қизи

қоришмаси.

- кислотали қисми-олтингурут кислотаси H_2SO_4 ва окисемирт нордон олтингурут аралашмаси.

Кўпikli ўт ўчиргичларнинг кимёвий таркиби 1 йилда бир мартадан кам текширилмайди. Қишқи мавсумда, ҳаво ҳарорати 1 даражадан паст бўлганда кўпikli ўт ўчиргичлар иссиқ хоналарда сақланади. ОХП-10 ўт ўчиргичдан фойдаланилганда тутқичдан ушлаб, ёнғин жойига олиб борилади. Ҳаракатга келтириш дастаги соат миллири йўналишида 180 даражага бурилади. Ўт ўчиргич икки кўл билан ушланиб чиқаётган кўпик ёнғин жойига йўналтирилади.

ОХП-10 ўт ўчиргичининг техник мойиллиги:

Сигими-8,7 л.

Заряд оғирлиги-10кг.

Ўт ўчиргичнинг заряд билан бирга оғирлиги:-14 кг.

Ишчи босими-1,4 МПа.

Текшириш босими-2 МПа

Кўпикнинг ҳаракатдаги узунлиги-6м

Ҳаракат вақти-60 с

Кўпик зичлиги-5.

Углекислотали ўт ўчиргичлар

(асосан ОУ-2, ОУ-5, ОУ-8 русумли ўт ўчиргичлар) таркибига сиқилган диоксид углерод кирди. Углекислотали ўт ўчиргичлардан асосан электр манбаларида ва бошқа ҳамма турдаги ёнувчан маҳсулотларда содир бўлаётган ёнғинларни бартараф этиш учун фойдаланилади. Ўт ўчиргич пўлат баллон, сифон дастак, пистолет ҳолатидаги ҳаракатга келтириш дастагидан ту-

зилган. Баллонда диоксид углерод суюқ ёки газ ҳолатида бўлади. Углекислотали ўт ўчиргичларни ҳаддан ташқари қизиқ кетишдан ва қуёш нури тушишидан сақлаш керак. Углекислотали ўт ўчиргичларнинг оғирлиги ҳар йили бир мартабадан кам назорат қилинмаслиги лозим. Углекислотали ўт ўчиргичларнинг баллонлари ҳар беш йилда текширилади ва текширилгани ҳақида муҳр қўйилади. Агар унинг пломбаси бузилган бўлса, улар алмаштирилади. Углекислотали ўт ўчиргичларни текширувида газнинг оғирлиги ОУ-2 русумлиги 1,15 кг, ОУ-5 русумлиги 3,15 кг, ОУ-8 русумлиги 5,15 кг.дан кам бўлса, газ билан тўлдирилади.

ОУ-2, ОУ-5, ОУ-8 русумли ўт ўчиргичлардан фойдаланилганда: тутқичдан ушлаб, ёнғин жойига олиб борилади, ҳаракатга келтириш дастаги босилади, чиқаётган кўпик ёнғинга тўғриланади. Ёнғинни ўчиришда ўт ўчиргични горизонтал ҳолатда ёки ҳаракатга келтириш дастагини пайтга қилиб ушлаш тақиқланади.

Кукунли ўт ўчиргичлар:

(асосан ОП-1, ОП-2, ОП-5 русумли ўт ўчиргичлар) таркибига асосида иккиуглекислота ва қўшимчалари бўлган маҳсус кукун кирди. Кукун ўт ўчиргичлардан тез алангаланувчи ва ёнувчан суюқликларда, газларда, ёғоч ва асоси углеродлардан иборат бўлган ёнғинларни бартараф этиш учун фойдаланилади. Маҳсус мўлжалланган кукунлар ишқорий металлларда, органик алюминий, кремний қўшилма-

Г.Г. Сидорова ёнғин натижасида куйиш жароҳатини олган. Ёнғин сабаблари аниқланмоқда.

Азиз болажонлар, яна бир бор эслатиб ўтамиз. Катталар йўқлигида гугурт, газ ва электр иситиш асбобларидан фойдаланманг. Ёнғин хавфсизлик қоидаларига риоя қилинг. Агар бирор жойда ёнғин бўлаётган бўлса, дарҳол 01га телефон қилинг. Хабар бераётганингизда жойнинг аниқ манзилни, мўлжални, нима ёнаётганини ва у ерда одамлар қолиб кетган бўлса, албатта ўт ўчирувчиларни огоҳлантиринг. 01 га кўнғироқ қилганингизда аниқ манзилни айтиш муҳимдир, чунки ўт ўчирувчилар аниқ айтилган манзилга тез етиб борадилар. Болажонлар, кичик ёшдаги укангизни асло уйда ёлғиз қолдирманг, гугурт билан ўйнашларига йўл қўйманг. Ёнғин хавфсизлигига риоя қилганлар ўт балосидан холис бўлишларига ишонамиз.

*Феруза САЪДУЛЛАЕВА,
Ёнғиндан сақлаш бошқармаси
ходими, ички хизмат катта
лейтенанти.*

Бизнинг дарс

ларда ва бошқа пирофор (ўз-ўзидан ёниб кетувчи) моддаларда содир бўлаётган ёнғинларни бартараф этишда ишлатилади. Ўт ўчиргич пўлат баллон, қопқоқ бирлаштирилган нипелнинг ҳаракатга келтириш мосламаси, ишчи баллон, сифон қувурча, аэрогалик, тутқич, корпус таглигидан тузилган. Баллонда углекислота, ҳаво (газ) ва азот бўлади. ОП-1, ОП-2, ОП-5 русумли ўт ўчиргичларда фойдаланилганда тутқичдан ушлаб, ёнғин жойига олиб борилади; ҳаракатга келтириш ричагига босилган муҳр бузилади; нинасимон шток баллон мембранасини тешади; ишчи гази баллондан чиқиб, нипелдаги тешик ва сифон қувурча орқали аэрогаликка тушади, сифон қувурчанинг марказида бўйи баравар қатор тешикчалар бўлиб, бир қисм ишчи гази чиқади ва кукунни сочилишга ёрдам беради; ҳаво кукун орқали ўтиб, ва кукун ишчи газининг босимидан сифон қувурчага ўтиб, ташқарига чиқади, чиқаётган кўпик ёнғин жойига йўналтирилади. Ўт ўчиргични вертикал ҳолатда ушлаш тавсия қилинади.

*Тўлаган АБДУЛЛАЕВ,
ички хизмат капитани.*

МУСИҚА - ҚАЛБ ТЎЗАЛМИТИ

Муסיқа ёшу каттанинг қалбига эзгулик уругини сепувчи тенгги йўқ воситадир. Бу уруглар ниш урган қалб ҳамиша яхшиликка мойил бўлади. Ёмонликлардан, ёмонлардан ҳазар қилади.

Бугунги кунда мактабларимизда муסיқа соатлари қай аҳволда? Ушбу саволимизга аниқлик киритиш мақсадида айрим мактабларнинг муסיқа ўқитувчилари билан суҳбатладик.

- *Биз замонавий муסיқа билан бирга асрлардан буён ота-боболаримиз оғзидан, қўлидан тушмай келаётган халқ лапарлари, қўшиқлари, дostonлари ва чолғу асбобларини ҳам кўз қорачиғидай асраб-авайлашимиз, бойитишимиз керак. Бу борада мактабларда ўтилатган муסיқа дарсларидан атрофлича фойдаланмоғимиз шарт, деб ўйлайман. Ўсиб келаётган ёш авлод олис ўтмишлардан бери яшаб келаётган куй-қўшиқларимизни, чолғу асбобларимизни тиллари, диллари ва қўлларидан қўймасалар дейман. Ана шунда қадриятларимиз, анъаналаримиз асло завол кўрмайди,-* дейди кекса педагог Носиржон ака Мамадалиев.

Дарвоқе Носиржон ака ҳақида жуда кўп эшитганмиз. Улар изланувчанликлари, янгиликка интилувчи, фидойи муסיқа ўқитувчиси сифатида кўпчиликка таниш. Носиржон ака Андижон вилояти, Балиқчи туманидаги 21- мактабнинг муסיқа ўқитувчиси. Домла мактабда «Қалдирғоч» деб номланган фольклор-этнографик дастасини ташкил этганлар.

Дастанинг репертуаридан халқ қўшиқлари мустаҳкам ўрин олган. Ўқувчилар домланинг ҳар бир дарс соатларини орзиқиб кутадилар. Ўз ўрнида Носиржон ака болаларни муסיқага қизиқтира олганлар десак сира муболаға бўлмайди.

- *Кўпгина мактабларда муסיқа ўқитувчиси ўз ишидан қониқмаслиги оқибатида мактабни тарк этади. Назаримда бунга сабаб, ҳафтасига бир соат муסיқа дарсининг ўтилиши бўлса керак,-* дейди Низомий номли Тошкент Давлат педагогика Университети, Магистратура бўлимининг муסיқа-педагогикаси факультетининг 1-курс талабаси Наргиза Юсупова. - *Ҳафтасига 45 дақиқа ўтиладиган муסיқа соатларида ўқувчи муסיқа саводи бўйича сабоқ олиши, муסיқа тинглай ва куйлай билиши ҳам зарур.*

Кўпгина мактабларда муסיқа дарсининг шароити йўқлиги сабаб ўқитувчи ўз олдига қўйган мақсадларга эриша олмайди. Натижада муסיқа дарслари зерикарли ўтади.

Япония мактабларида ҳафтасига беш соат муסיқа дарси ажратилар экан. Бу соатларга маданият, этика, эстетика дарслари ҳам қўшилиб,

бир-бирига боғланиб ўтилар экан. Қани энди бизнинг мактабларимизда ҳам муסיқа соатлари кўпайса. Муסיқа саводхонлигини компьютерлар ёрдамида ўрганилса.

Муסיқани ҳамма ҳам эшитади, лекин унинг асл моҳиятини қалбдан тушуна билиш ўта мушкул.

Мен хизмат қилаётган пойтахтимиздаги 206-мактабда директоримиз Феруза опа Мадаминованинг ташаббуслари билан шу йили 1-синфга қабул қилинадиган ўқувчилар орасидан муסיқага қобилияти бёр ўқувчиларни танлаб, алоҳида муסיқа синфи ташкил қилиниши мўлжалланаяпти. Болажонлар бошқа фанларни чуқур ўрганишлари билан бирга муסיқадан ҳам кўпроқ сабоқ оладилар.

Феруза ОДИЛОВА

Азиз ўқувчилар! Муҳтарама устозлар!

Сизнинг мактабингизда муסיқа дарслари қандай ўтилади? Ундан кўнглингиз тўладими? Таклиф ва истакларингиз битилган мактабларингизни кутиб қоламиз.

Суратда: Носиржон ака Мамадалиев ўз ўқувчилари даврасида.

Ўқувчиларнинг болажон амакиси

26 февралда мактабимизда Таълим-тарбия - умумхалқ иши мавзусида ота-оналар иштирокида савол-жавоб асосида анжуман ўтказилди. Йиғилишни мактаб директори Мустақим Саидов кириш сўзи билан очди. Нотиқ Таълим Қонуни ва Д.Т.С. амалга ошириш борасида ўқувчиларда мустақил ва эркин фикрлаш қобилиятини ўстириш мақсадида баркамол инсонни вояга етказиш учун ота-оналар билан ўқитувчилар масъулдилар, деб уларни ҳамкорликка чақирди. Халқ таълими аълочиси таниқли математик Абдурахим Олимов мактаб тарихи ва бугуни ҳамда келажоги ҳақида гапириб: (1928-2000) Гиждувон ип йиғирув ва тўқув фабрикаси раҳбари Исломов Аслон Ризаевичга кам таъминланган ўқувчилар учун юз минг сўмлик дарслик китоб олиб бергани, синф хоналарини газлаштиришга қўшган ҳиссаси учун ўзи ва халқ номидан миннатдорчилик билдирди. Ўқитувчилардан Гулмурод Дилмуродов, Назира Худоева, Ўктам Ҳалимов, Ором Шарипов, Темур Эргашев, илмий ишлар бўйича директор муовини Муҳаррам Обидова ўз фикрлари билан қатнашдилар. Аслон ака сўзга чиқиб, «Келажак мактабдан бошланади», деди ва 3 апрелдан бошлаб 40 нафар боқувчисини йўқотган болаларни кийим-кечак ва мактаб ошхонасида тушлик овқатланишини фабрика зиммасига олиб, янги ўқув йилидан аълочи ўқувчиларни стипендия билан таъминлашга ваъда берди. Ҳаяжонли дақиқаларни кузата туриб қуйидаги сатрлар юрагимдан қуйила бошлади:

Вазминлик ҳислати, сизда мужассам
Мактабимиз хомийси, сизга ташаккур.
Кўҳна Гиждувонни таниган олам,
Қалбингиздан балқиди мурувват ва нур.

Бошдаги оқ сочлар юрак зиёси,
Яхшидан боғ қолар- дейди халқимиз.
Шеърим ўқувчилар қалбин садоси,
Сизга, кўпдир ҳали айтар дардимиз...

Халқим, дуо қилгин Аслон ўғлингни,
Момолар нияти бўлгай ижобат.
Сут билан кирган ул меҳри чўғлингни,
Кўнглида ҳамиша бир эзгу ният...

**ҚАДАМЛАРИНИ ҚУЙЛАШ БЎЛСИН,
НАВРЎЗИМ!**

**Қашқадарёлик дўстим, филология
фанлари доктори Умиров
Ихтиёр Эргашовичга**

Ассалом, эй Наврўз, йилимиз боши,
Кунлар ва тунларнинг тарози тоши,
Халқимнинг табаррук сумалак оши,
билан тўлиб келдинг, хуш келдинг, Наврўз!

Олам ҳам ўзгача гўзал тус олди,
Шоирлар қалами субҳидам толди,
Бу кунга етганлар кўнгли қувонди,
Кучоғинг гул билан хуш елдинг, Наврўз!

Ўриклар гуллари болга айланар,
Қоронғу қочиб дил нурга шайланар,
Фанимлар дўст бўлиб, дилга бойланар,
Босган изларингда гул унди, Наврўз!

Момолар дуоси бўлгай ижобат,
Тантана қилсин бир умр адолат.
Дўстга дўст қилмасин асло хиёнат,
Авжида куй-қўшиқ, шод энди Наврўз!

Устоз ижоди

Она Ўзбекистон, шоирларинг кўп,
Уларнинг сафида борман, балки йўқ.
Кимлардир қалбингга отган эди ўқ,
Йўқолсин ғам-алам, дод энди Наврўз!

ИЗҲОР

**Отам Бақоев Собит, Онам Бақоева Киммат
хотираларига**

Мен отамнинг томирида оққан тоза қониман,
Мен онамнинг покиза жонидан бунёдиман.
Киндик қоним тўкилган шу замин қурбониман-
Гиждувон ўғлониман, Гиждувон ўғлониман.

Ўтди ёшлик сув каби оқиб юрт кучоғида,
Ҳар куним она халқим меҳрида, ардоғида.
Куч олиб ўсдим Ватан ҳаётбахш тупроғидан-
Гиждувон ўғлониман, Гиждувон ўғлониман.

Кундан кун чирой очар она юрт шайдосиман,
Ишқида фидосиман, дардида адосиман,
Малҳун куйлаб шод юрар Рамазон Бақосиман,
Гиждувон ўғлониман, Гиждувон ўғлониман.

**Рамазон БАҚОЕВ,
Бухоро вилояти, Гиждувон туманидаги
9-мактаб муаллими.**

GUNOH

Kuz faslining o'rtalari edi. Quyosh goh tush chog'ida ham yozdagidek qizdiradi. Daraxt barglari sarg'ayib, ahyon-ahyonda yerga uzilib tushadi. Ko'chalarda odam kam, hamma paxta yig'im-terimida. Xirmonlarga paxta sig'maganidan, mahallamiz ko'chasiga ham paxta yoyilgan. Dilshod bilan kelayotib, katta ariqqa yotqizilgan quvur boshida to'xtadik. Suvning tozaligidan ariqda bilanglab suzayotgan baliqlar ham aniq ko'rinadi.

-Dilshod, kel, manavi barglarni oqizamiz, kimniki birinchi oqarkin,- dedim.

-Mayli,- dedi Dilshod ham.

Atrofdagi barglarni terib kelib, bar-baravar bittadan suvga tashlay boshladik. Doim Dilshodning barglari menikidan o'zg'irlik qildi. Barglarimiz ham tugadi. G'olib bo'lish maqsadida:

-Endi suvga huv qur-quruq uyum tuproqdan tashlaymiz. Yana bar-baravar tuproqni siqimlab ariqqa tashlay boshladik. Shu payt paxta quritayotgan Jalil aka kelib qoldi. U qovoqlarini uyib dedi:

-Senlarga boshqa o'yin qurib ketganmi? Toza suvni bulg'atasanlar. Balki hozir kimdir chanqab daladami, cho'ldami suv

ichayotgandir... Bu ishlaring gunohi azim.

Ikkimiz jim bo'lib qoldik. Jalil aka biroz dam olib, yana ishga jo'nab ketdi.

Sal narida ko'k darvoza «g'iyq» etib ochildi, bir ayol qo'lida tog'ora bilan ko'rindi. Ariq labiga keldi-da, mazg'avani ag'dardi. Tip-tiniq suv qop-qora loyqaga aylandi.

Yuragim achishib ketdi. Yana tomog'imga bir nima tiqildi, dek bo'ldi.

Vali AHMADJON

VATAN

Vatanimni o'ylasam,
Quvonchlarim oshadi.
Vatanimni kuylasam,
Dilda qo'shiq oshadi.

Yorug' ekan peshonam,
Bahtiyorman juda ham.
Ona yurtim ko'rkiga,
Qo'shayin xissa har dam.

QO'G'IRCHOQ

Nozikkina qo'g'irchoq,
Ko'zlari shahlo, munchoq.
Ko'ylakchasi qizg'aldoq,
Qulog'ida oybaldoq.

Sochlari tolim-tolim,
Ko'z tegmasin iloyim.
Men bog'chadan kelgan choq,
Kulib tursin har doim.

Maftuna TOJBOYEVA
Bog'dod tumani iqtisodiy
gimnaziyasining
3-«B» sinf o'quvchisi, «Yosh
qalamkashlar» to'garagi a'zosi.

ЭНГ ХАЛОЛ «100» БАЛЛ

- Ботинкангиз тузатиб бўлмай-диган бўлиб йиртилиб кетибди-ку, янгисига ҳозирча пулимиз йўқ...- онаси хафа бўлиб Икромжоннинг ботинкасига қараб қолди.

- Эй, ҳеч нарса қилмайди, кийиб тураман,- деди Икромжон. Ботинканинг ипларини яхшилаб боғлаб мактабига жўнади.

Йўлда катта -кичик айрим болалар бир-бирларини нукушиб Икромжоннинг ботинкасига ишора қилиб қўйишади. Икромжон эса

буларни сезмайди. Чунки унинг фикри- ёди биринчи соатдаги дарсларида. «Кечқурун ўқиш китобини бир соат ўқиди, саҳар туриб яна ўқиди».

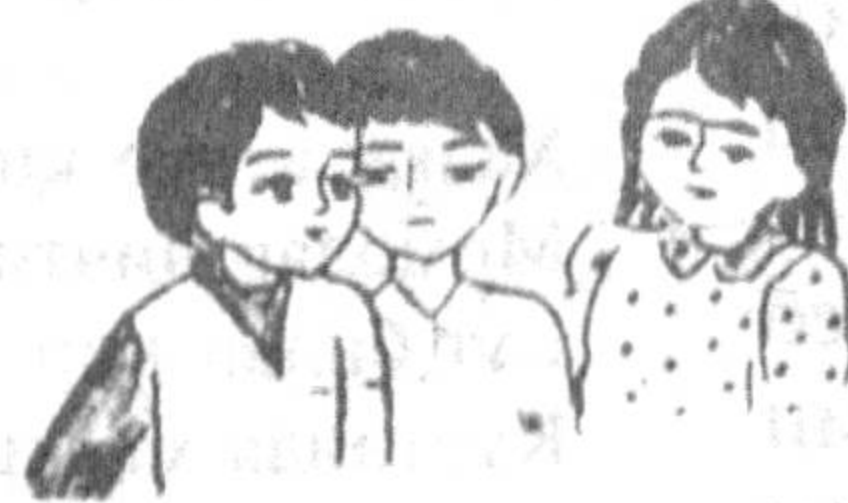
Мактабга кирганларида, «мени қувиб ета олармидинг? Оёғингдаги ни қара», деган қабилда иш тутиб, Бахтиёр сумкаси билан атайин туртиб ўтиб кетди. Бу ҳам Икромжоннинг диққатини бўла олмади. «Нарирокда юрсангиз бўлмайми?»,- деб қўйди, холос.

Хоналарида Гулбахор, Дилдора, Равшан ва яна бир-иккита синфдошлари Икромнинг тўғрисида ту-

риб олишиб роса қиқир-қиқир кула бошлашди. Икромжон эса дарров сумкасидан китобини олиб яна ўқишга тушди.

Дарс бошлангач сўзлаб бериб энг ҳалол 100 балл олди. Улар эса...

Турсунали МУҲАММАДСИДДИҚ ўғли ЮСУФИЙ, Фарғона вилояти, Риштон туманидаги 33-мактабнинг тарих ва жамиятшунослик фани ўқитувчиси.

МЕНИНГ ДАМ ОЛИШ КУНИМ

(Топишмоқ хикоя)

Якшанба куни эди. Эрталаб мени «Боши тароқ, думи ўроқ» уйғотди. Мен ўрнимдан туриб:

*Адо этиб ўзини,
Тозаликка йўл очар.
Бақага ўхшаб гоҳи,
Қўллардан сакраб қочар,-*

билан юз-қўлларимни ювдим. Нонуштага мазза қилиб «момиққина онаси, ёғлиққина боласи»ни едим. Бироз онамга ёрдамлашиб, кўчага чиқдим. Ўртоқларим:

*«Бир дарахтда ўн икки бутоқ,
Ҳар бутоқда ўттиз япроқ.
Япроқнинг бир томони оқ,
Бир томони қор»*ни ўйнашаётган экан. Мен ҳам уларга қўшилдим. Кейин қизлар билан:

*«Усар жойи ариқлар лаби,
Бўй таратар райҳон каби»*ни тердик. Ойим:

*«Лой ва жундан танаси,
Ҳовлимизда хонаси.*

*Емиши олов, хамир,
Беради ширмой, патир»*га ўт қаладилар-да, унда сомса пиширдилар. Сомсани олиб, онам иккаламиз: «Бувимнинг қизлари, дадамнинг опаси, амакимнинг сингисиники»га «Изи бўлса юради, бўлмаса тик туради»да бордик. У ерда:

«Ерда аста унади, офтоб чиқса кулади», у баҳорнинг элчиси, буни ҳамма биледи» жудаям кўп экан. У ердан келиб:

*«Бир бурчақда сўзлайди,
Ҳам чалади, куйлайди,
Ҳамиша уни сўзлаган,
Хабарини тинглайди»*ни эшитиб дам олдим.

Бир пайт:
*«Соқолли бўлиб дунёга келур,
Ўзи кийикдек югуриб елур»*ни овозини эшитиб қолдим. Кўчага чиқиб

қарасам, уни катта болалар қийнашаётган экан. Дарров уйдан арқон олиб чиқиб, уни бўйнига солдим-да, уйга олиб кириб унга:

*«Қизил юзли бир пари,
Ер тагида зиндонда.
Майда ўрим сочлари,
Очиқ, яланг майдонда»*ни бердим.

У мазза қилиб уни еб олди.

Уни энди дарахтга боғламоқчи эдим, у мени судраб кетди. Арқонни қўйиб юбордим. Қарасам, «Асалдан ширин, захардан аччиқ»ни тишлаб олибман. Мен овқатланиб бўлгач, «чиқ-чиқ этади, вақтни аниқ айтади»га қарадим. Қарасам, у 4x2 бўлган экан. Мен «кундузи иззатда, кечаси хизматда»га ётиб, «Кўк куйлакка гўза ёйдим»га қараб ухлаб қолибман.

*Наргиза ҲИКМАТОВА,
Юнусобод туманидаги
274-мактабнинг
8-синф ўқувчиси.*

Ўзбекистон болалари
ва ўсмирларининг
газетаси

Муассислар:
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ
ҚЎМИТАСИ,
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ
ВАЗИРЛИГИ,
«СОҒЛОМ АВЛОД
УЧУН»
ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ
ЖАМФАРМАСИ

БОШ МУҲАРРИР:
Умида АБДУАЗИМОВА

ТАҲРИР ХАЙЪАТИ:

Шухрат АҲМЕДОВ,
Йўлдош САИДЖОНОВ,
Гулнора ЙЎЛДОШЕВА,
Хотам АБДУРАИМОВ,
Мукаррама МУРОДОВА,
Суннатилла ҚЎЗИЕВ,
Эргашвой САРИҚОВ.

Ношир
«Ijod dunyosi»
нашриёт уйи

Ижарадаги Тошкент
Матбаа комбинатида
офсет усулида 39092
нусада босилди. Ҳажми
2 босма табоқ,
Буюртма - К-7797
Газетани PENTIUM-II
mтх компютерида
Абдухамид
АБДУҒАФФОРОВ
саҳифалади.
Навбатчи:
Феруза ОДИЛОВА

Рўйхатдан ўтиш
тартиби № 000137
Манзилимиз
700129,
Тошкент шаҳар,
Навий кўчаси 30-уй.

Тел: 144-62-34